Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18674

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i (CYÜÖ), bireylerin cinsel ili?kilerinde deneyimledikleri veya alg?lad?klar? güç dinamiklerini, kontrol mekanizmalar?n? ve karar verme süreçlerindeki iktidar da??l?m?n? ölçmek amac?yla uyarlanm?? psikometrik bir araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?, özellikle kad?n örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi? olup, ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini saptamay? amaçlam??t?r. CYÜÖ, cinsel ya?amdaki e?itsiz güç ili?kilerini ve bask?nl?k e?ilimlerini de?erlendiren iki temel boyuttan olu?maktad?r: ?li?ki Kontrolü ve Karar Alma ?ktidar?.

Anahtar Kelimeler

Cinsel ya?am, üstünlük, güç, ili?ki kontrolü, karar verme iktidar?, psikometri, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Gülten Uçan, H. Baydur.

Amaç

Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i'nin temel amac?, cinsel ili?kiler ba?lam?nda bireyler aras?ndaki güç dengesizliklerini ve üstünlük alg?lar?n? sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle Türkiye'deki kad?n örnekleminde, cinsel ya?am? etkileyen kontrol mekanizmalar?n? ve karar alma yetkisinin da??l?m?n? belirlemek üzere uyarlanm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, alanda cinsel güç dinamiklerini güvenilir biçimde de?erlendirebilecek bir araç sa?lamay? hedeflemektedir.

Yap?

CYÜÖ, cinsel ya?amdaki güç ve bask?nl?k kavram?n? iki ana boyut alt?nda ele almaktad?r. Bu boyutlar, ölçe?in yap?sal temelini olu?turur:

?li?ki Kontrolü: Bu boyut, bireyin cinsel aktiviteler s?ras?nda e?i üzerindeki k?s?tlay?c?, zorlay?c? veya yönlendirici davran??lar?n? kapsar. Bu, cinsel ?iddet tehdidini veya zorla ili?kiyi dolayl? yoldan ölçen maddeleri içerir (15 madde).

Karar Alma ?ktidar?: Bu boyut, cinsel ya?amla ilgili önemli kararlar?n (örne?in, kimin ne zaman d??ar? ç?kaca??, cinsel sa?l?k önlemleri gibi) kim taraf?ndan verildi?ine odaklan?r. Bu, ili?kideki genel söz sahibi olma durumunu yans?t?r (8 madde).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Tüm maddelerin bir arada de?erlendirildi?i AFA uygulamas?nda, öz de?eri 1 ve üzeri olan toplamda alt? faktör üretilmi?tir. Faktör analizi için uygunluk kriterleri yüksek bulunmu?tur: **KMO** de?eri 0.832 ve Bartlett's küresellik testi p<0.001 düzeyinde istatistiksel olarak anlaml?d?r.

AFA ile üretilen alt? boyutlu yap?, toplam de?i?kenli?in **%63.9**'unu aç?klamaktad?r. Bu alt? faktör, orijinal teorik yap?ya uygun olarak ?li?ki Kontrolü (üç faktör) ve Karar Verme ?ktidar? (üç faktör) boyutlar? alt?nda gruplanm??t?r. Maddelerin tamam? özgün faktör yap?lar?na uyumlu biçimde da??lm?? ve beklenen boyutlar alt?nda en yüksek faktör yüklerini olu?turmu?tur.

Modelin bütünü için uygulanan DFA sonuçlar?, modelin veriyle uyumunun iyi oldu?unu göstermektedir: RMSEA=0.074, χ^2/sd=2.58, CFI= 0.93 ve SRMR=0.089. Bu uyum indeksleri, iki alt boyutta da benzer bir da??l?m sergilemi?tir, bu da ölçe?in yap?sal geçerli?ini güçlü bir ?ekilde desteklemektedir.

Güvenirlik

CYÜÖ'nün güvenirli?i, iç tutarl?l?k katsay?lar? ve madde analizi ile test edilmi?tir. Ölçe?in toplam? için hesaplanan Cronbach Alfa de?eri **0.86**'d?r. Alt boyutlar için ise bu de?erler, ?li?ki Kontrolü boyutunda 0.85 ve Karar Verme ?ktidar? boyutunda 0.76 olarak bulunmu?tur. Bu de?erler, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Ek olarak, her bir madde silindi?inde Cronbach Alfa de?erinde önemli bir dü?ü? veya art?? gözlenmemi?tir. Örtü?meye göre düzeltilmi? madde-toplam korelasyon katsay?lar? 0.32 ile 0.60 aras?nda de?i?mektedir, bu da maddelerin ölçe?in genel yap?s?yla tutarl? oldu?unu gösterir. Maddelerin kendi boyutlar? ile olan yüksek korelasyonunu belirten madde ay?rt edicilik ba?ar? yüzdesi, hem her boyut için hem de ölçe?in bütününde **%100** olarak saptanm??t?r. Ölçe?in taban ve tavan de?erleri ise %3.9'un üzerine ç?kmamaktad?r, bu da uç de?er etkisinin minimal oldu?unu belirtir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçe?in orijinal boyut yap?s?n? incelemek amac?yla gerçekle?tirilmi?tir. AFA, verinin faktörle?tirilmeye uygun oldu?unu (KMO=0.832) ve istatistiksel olarak anlaml? oldu?unu (Barlett's p<0.001) do?rulam??t?r. Analiz, öz de?eri 1'den büyük olan alt? faktörlü bir yap?ya i?aret etmi? ve bu yap?, toplam varyans?n %63.9'unu aç?klam??t?r.

Çal??mada, AFA ile üretilen bu alt? faktörün, orijinal ölçe?in iki ana boyutu (?li?ki Kontrolü ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

Karar Verme ?ktidar?) alt?nda da??ld??? tespit edilmi?tir. Her bir madde, ait oldu?u varsay?lan boyutta en yüksek faktör yükünü göstermi? ve böylece ölçe?in özgün faktör yap?s?na uyum sa?lam??t?r. DFA sonuçlar? da bu alt? faktörlü yap?n?n geçerli?ini peki?tirmi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: 4'lü Likert tipi derecelendirme

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kin Kad?n Örneklemi

Age Group: Belirtilmemi? (Yeti?kin)

Population Details: Ölçek, cinsel ya?amda üstünlük alg?s?n? ölçmek üzere kad?n örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Öz bildirim yöntemiyle uygulanan, iki alt boyutlu (?li?ki Kontrolü ve Karar Alma ?ktidar?) bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçüm, cinsel iktidar, kad?n sa?l???, Cronbach Alfa, faktör yükü, KMO, cinsel ya?am.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: gultenucan@gmail.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n yay?n y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? ve izinler hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Gülten Uçan ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Makalenin tam metnine buradan eri?ilebilir: ejmanager.com

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada mevcuttur: cinsel-yasamda-ustunluk-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Uçan, G. ve Baydur, H. (2018). Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i: Kad?n örnekleminde geçerlilik ve güvenilirlik ölçütleri. *Anatolian Journal of Psychiatry, 19*(1), 52-62.

Cinsel Ya?amda Üstünlük Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

1-?li?ki Kontrolü (15 madde):

E?imden prezervatif kullanmas?n? isteseydim, ?iddet kullan?rd?.

2-Karar Alma ?ktidar? (8 madde):

Kimin arkada?lar?yla gezmeye gidilece?i konusunda genellikle kim karar verir?

ARABPSYCHOLOGY.COM